

Školy Březová - střední odborná škola, základní škola a mateřská škola, Březová

Lidové tradice v obci Sušice

Amálie Oulehlová

Vedoucí práce: Mgr. Zdeňka Ryšková

Studijní obor: Kombinované lyceum

Maturitní práce
2020/2021

Školy
Březová

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze dokumentace maturitní práce a verze elektronická jsou totožné. Při zpracování jsem vycházela z informačních zdrojů uvedených v seznamu na konci dokumentace a také prohlašuji, že je tato práce původní.

Datum:

podpis

Vedoucí maturitní práce

Datum:

podpis

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucí své maturitní práce Mgr. Zdeňce Ryškové za její rady a připomínky. Dále sušické pamětnici Věře Šilcové, která byla ochotná věnovat mi svůj čas a podělit se o své zážitky a zkušenosti. Také děkuji současné starostce obce Sušice paní Bc. Ladislavě Vlachynské za zapůjčení obecního kroje. V neposlední řadě děkuji všem dalším, kteří mi poskytli informace během tvorby této práce.

Abstrakt

Maturitní práce „Lidové tradice v obci Sušice“ představuje zaniklé i dochované zvyklosti v obci. Obsah jednotlivých kapitol je prolínán záznamy z místní pamětní knihy ale i vzpomínkami pamětnice.

V teoretické části se čtenář nejdříve krátce seznámí s místní historií a kulturou. Dále jej práce provede tradičními událostmi během jednotlivých ročních období např. stavění Máje, slovácké hody, fašank a další. Nejvíce jsou rozebrány právě hody. Jedna celá kapitola se také věnuje místním krojům.

Praktická část je metodickým materiálem, jež se snaží jednoduše a přehledně popsat, jak obléct místní dívčí slavnostní kroj a upéct tradiční slovácké koláčky.

Obsah

TEORETICKÁ ČÁST	7
1. OBEC SUŠICE	7
1.1 HISTORIE.....	7
1.2 ZAJÍMAVOSTI.....	8
1.2.1 Nářečí.....	9
1.3 KULTURA V OBCI V MINULOSTI A NYNÍ	10
1.3.1 Sbor dobrovolných hasičů.....	11
2. JARO.....	14
2.1 VELIKONOČNÍ OBDOBÍ	14
2.2 STAVĚNÍ MÁJE.....	15
3. LÉTO.....	17
3.1 DĚTSKÝ DEN	17
3.2 DOŽÍNKY.....	17
4. PODZIM – HODY	20
4.1 O HODECH OBECNĚ	20
4.2 HODY NA UHERSKOHRADIŠŤSKU	20
5. HODY V SUŠICÍCH.....	22
5.1 MARIÁNSKÉ HODY S PRÁVEM	22
5.1.1 Historie hodů.....	22
5.1.2 Hody 1969.....	24
5.1.3 Obnovení hodů a hody v Sušicích v současnosti	26
5.1.4 Porovnání průběhu hodů roku 1969, 2010 a současnosti	27
5.1.5 Starší a mladší právo	29
6. KROJ.....	31
6.1 MUŽSKÝ KROJ.....	32
6.2 DÍVČÍ KROJ	34
6.3 KROJ PRO V DANÉ ŽENY A ŽENATÉ MUŽE	36
7. ZIMA.....	38
7.1 MIKULÁŠ	38
7.2 VÁNOČNÍ ČAS	38
7.3 TŘI KRÁLOVÉ.....	38
7.4 FAŠANK	39
PRAKTICKÁ ČÁST	41

8.	OBLÉKÁNÍ DÍVČÍHO KROJE	41
8.1	ČÁST PRVNÍ – BOTY A ŠÁTEK	42
8.2	ČÁST DRUHÁ – RUKÁVCE	44
8.3	ČÁST TŘETÍ – SPODNICE, FĚRTUŠEK A ŠOREC	47
8.4	ČÁST ČTVRTÁ – MAŠLE A VYŠÍVÁNÍ	50
9.	PEČENÍ TRADIČNÍCH SLOVÁCKÝCH KOLÁČKŮ	53
9.1	RECEPT	54
	ZÁVĚR	59
	ZDROJE	61
	SEZNAM PŘÍLOH	63

ÚVOD

Slovácko je široko daleko proslulé svým typickým folklorem a udržováním mnoha lidových obyčejů. Rozmanitost krojů, tanců i nářečí od vesnice k vesnici nejednoho láká k bližšímu prozkoumání. A proto se v této maturitní práci budu zabývat lidovou tradicí v malé vesnici Sušice. Ta se sice může mnohým zdát na první pohled svou rozlohou nevýrazná a okolními folklorně bohatými oblastmi zastíněna. Avšak věřím, že díky hlubšímu prostudování nám dá nahlédnout na svoji krásu a ukáže své kouzlo.

Mým cílem je zmapovat jednotlivé tradice v obci během roku, ponořit se do historie, ale také popsat, jaké tradice se udržely dodnes a zdali došlo k nějakým proměnám během času. Největší část práce bude věnována tematice hodů.

V praktické části je mým cílem sestavit podrobný metodický materiál na téma Oblékání slavnostního dívčího kroje v Sušicích a Pečení tradičních slováckých koláčků.

Využiji tak své znalosti z minulých let a budu je demonstrovat na místním obecním kroji. V druhém případě budu postupovat metodou experimentu.

TEORETICKÁ ČÁST

1. OBEC SUŠICE

Tato obec leží v okrese Uherské Hradiště, v údolí Jankovického potoka, v podhůří Chřibů. Je obklopena katastry obcí Traplice, Jalubí, Huštěnovice, Babice a Kudlovice. Sušice jsou menší obcí o rozloze 188 ha, s počtem přibližně 600 obyvatel. Obec spadá pod region Slovácko a mikroregion Staroměstsko. (obecsusice.com)

Sušice jsou typické svým členitým terénem a díky němu snad ještě více malebné. Údolí, ve kterém teče zmiňovaný Jankovický potok, obklopují dva menší kopce. Pohled z těchto vršků naskýtá krásný výhled do mnoha koutů regionu Slovácko.

1.1 Historie

Poprvé byla širší veřejnost obeznámena se stručnou historií obce v roce 1926 na slavnosti při příležitosti založení Sboru dobrovolných hasičů místním starostou Františkem Chybíkem. (Foltýn, 1926)

Dle nálezů se odhaduje, že oblast, kde se Sušice nacházejí, je nejstarším sídlištěm v celém kraji. Sušice nejspíše vznikly v 1. polovině 13. století na místech bývalého staroslovanského hradiště. Nejprve byly založeny okolní obce Kudlovice a Babice. První písemná zmínka pochází z roku 1344, kdy Jitka, vdova po Rupertovi ze Sušic odkazuje lán v Sušicích klášteru na Velehradě. (obecsusice.com)

Název obce pochází od jeho zakladatele zemana Sucha, který zde bydlel v tvrzi na svém statku. Sušice patřily již od 13. století pod farní kostel ve Spytihněvi. Od roku 1464 patří dvůr a mýto Sušic pod buchlovský statek. Od 17. století byla obec součástí napajedelského panství (obecsusice.com)

Prvním sušickým starostou byl Václav Klem. (obecsusice.com)

Pozůstatky po lidské činnosti v minulosti přetrvávají dodnes. Někteří obyvatelé této obce často nacházejí v zemi při zemědělských pracích kousky keramických nádob. Dle

odhadů sice nemají finanční hodnotu, ale pro každého osobně historickou mají. V člo-
věku zůstává zvláštní tajemný pocit při myšlence, že někdo obýval a obhospodařoval
stejný kousek země už léta před ním.

1.2 Zajímavosti

Jednou ze zajímavostí v Sušicích je mlýn. První zmínky pochází z roku 1603 a zpráva
o posledním mletí je z roku 1848. V centru obce je dále pomník padlých a kaple zasvě-
cená Panně Marii. (obecsusice.com)

Místní osvětová komise za podpory obce, zastupitelstva a místních spolků na pomník
uspořádala sbírku. (Foltýn, 1926)

Dá se předpokládat, že náklady na jeho zřízení nebyly nízké. Na výstavbě se totiž fi-
nančně podílela celá vesnice.

Obec se i v současnosti o pomník stále stará a udržuje jeho okolí.

Obr. 1: Pomník obětem 1. a 2. světové války

Místní kaple byla původně zvonicí. Dle pamětní knihy (Státní okresní archiv Uherské
Hradiště) došlo roku 1914 k její úpravě a v roce 1926 k přístavbě a následnému slav-
nostnímu posvěcení.

Pro obec je velmi významná a stále se zde scházejí obyvatelé obce k různým příleži-
tostem, jako je např. slavnostní mše během hodů, Mariánské pouti apod.

Obr. 2: Kaple P. Marie v centru Sušic

V celé obci se dále nachází asi čtyři kamenné kříže, což odkazuje na křesťanské zaměření občanů této oblasti v minulosti. I přes současné více ateisticky zaměřené obyvatelstvo zůstávají tyto kříže součástí obce jako historická památka.

Symbolem obce je znak a prapor. Znak má modro-červený podklad, na něm je v horní části obilný snop a z obou jeho stran stříbrné trsy hroznů. V dolní části přiléhá ke snopu stříbrná lilie. (obecsusice.com)

Obilí symbolizuje tradici zemědělství a venkova.

Lidem, kteří tuto obec znají, se může zdát trochu zvláštní, že jsou ve znaku vinné hrozny, přestože Sušice nejsou typickou vinařskou oblastí. Avšak dle informací ze stránek obecního úřadu Sušice (2020) mají být vinné hrozny symbolem tradice regionu.

Lilie má být odkazem na původní majitele obce a kapli. Zlatá barva značí barvu dozrávajícího obilí. Zlatá a modrá je symbolem typické vesnice – zlaté pole pod modrým nebem. Modrá barva ukazuje také na sušický vodní mlýn, potok a Mariánskou kapli. Stříbrná a červená barva pochází z erbu rodiny ze Sušic. (obecsusice.com)

1.2.1 Nářečí

Nářečí je nespisovný jazykový útvar, kterým mluví část obyvatelstva z určité konkrétní oblasti. (Ireinová, Konečná, 2016)

Sušice patří od konce 2. světové války pod oblast východomoravského nářečí, konkrétněji do slovácké podskupiny, která se vyskytuje na Moravském Slovácku. (Zahrádková, rok neuveden)

Na vývoj nářečí v obcích Huštěnovice, Traplice a Babice mělo vliv i to, že tato oblast patřila pod panství velehradské. Díky tomu si uchovala dvojhlásky ej, ou. (Hubáček, 1952)

Z tohoto textu se můžeme domnívat, že daný fakt platí i pro Sušice, které leží mezi těmito vesnicemi, ale pro svou rozlohu byly v textu opomenuty.

Pro tuto oblast je typické měnění hlásky z ou na ů. Např. většinou = „věčinů“; dědinou (7. pád) = „dědinů“. Dále e na a další změny slova např. „čekám na mého strýce“ = „čekám na mojého strýca“. Dochází ke zkracování samohlásek u některých slov u jiných naopak k natahování. V některých případech jde o vcelku drastické pozměnění – chtějí = „chců/chcou“. (Jančák, 2011)

Nelze nezmínit některá stále používaná nespisovná slova a věty typické pro nářečí v tomto okolí: naběračka = žufánek; „Mám toho až po staříčkovo!“ = mám toho dost; „Muchy, zežerte mě.“ = mít nezájem, být netečný; „Je nafúklý jak papuč.“ = uražený; casnovat = trhat, tahat... (hradiště.cz)

Ve škole nebo na pracovišti jsou nespisovné výrazy většinou nežádoucí. Z vyprávění některých Moravanů, kteří žili za socialismu, bylo např. ostudou, aby Moravané např. v Čechách mluvili tak, jak byli doma zvyklí. Kvůli tomu v některých lidech převládala léta stud a cítili se nevzdělaně až nehodnotně. Současným trendem však je znovuoobnovování dialektu a jeho aplikace v běžné komunikaci. Mnozí mladí lidé projevují svou hrdost na to, odkud pocházejí, právě používáním hovorových výrazů.

1.3 Kultura v obci v minulosti a nyní

O kulturní dění v obci se starala v 1. polovině 20. století především osvětová komise, která během roku pořádala přednášky na rozmanitá témata. Kupříkladu byl pořádán ovocnářský kurz trvající pět nedělí, kterého se aktivně účastnilo kolem 35 občanů, dále i přednášky o výkrmu vepřů či dějinných událostech. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Oblíbenost přednášek se uchovala do současnosti. I v 21. století probíhají v místních kulturních prostorech besedy a přednášky. Např. se jeden manželský pár se synem na invalidním vozíku podělil s občany o své cestovatelské zážitky, dále zde také proběhla přednáška o vlivu výživy na zdraví s ochutnávkou atd. (obecsusice.com)

Avšak zájem již není tak velký jako dříve. Kvůli internetu, zaměstnání ve městě, kam občané vesnice často dojíždějí, zmatku a ruchu se současná společnost ve velké většině ani nezajímá o své sousedy a dění ve svém okolí. Dříve jistě bylo možností k zábavě méně, tím lépe se však lidé znali a účastnili se místních i okolních akcí a možná si je i mnohem více užili.

V obci v minulosti probíhala též divadelní představení organizovaná buď čtenářským spolkem Komenský nebo žáky zdejší školy. V této době se zde také podařilo rozšířit knihovnu, která funguje dodnes.

Oblíbenou činností jsou i výstavy. V Sušicích ve škole proběhla např. výstavka ovoce. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

V současnosti je také pořádán již tradiční košt slivovice, kdy každý občan může přinést svůj vzorek, který hodnotí porota a ostatní návštěvníci koštu.

Zvykem bylo pořádání školních besídek např. na oslavu narozenin tehdejšího prezidenta Edvarda Beneše nebo k příležitosti Svátku matek. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Besídky konané v prostorách bývalé školy a současného obecního úřadu se konají i dnes. Nejčastěji děti z mateřské školky mají možnost ukázat, jaké písničky se naučili a předvést sevíčené lidové tance v jednoduchých lehkých krojích. (obecsusice.com)

1.3.1 Sbor dobrovolných hasičů

V Sušicích má svou tradici zajisté také SDH. Po léta, a i v současnosti, byli a jsou právě členové hasičského sboru aktivními pořadateli mnoha akcí v obci.

Z důvodu častých požárů v obci byl sbor založen již roku 1925 i přes vysoké náklady s tím spojené. Pamětní kniha obce (Státní okresní archiv Uherské Hradiště) blíže uvádí, že předsedou sboru byl tehdy zvolen Ant. Vavříček, místopředsedou Vincenc Šustal a náčelníkem sboru byl zvolen Josef Huťka. Celkem tak bylo jeho součástí 20 mužů.

Až následujícího roku po založení došlo teprve k nákupu čtyřkolé stříkačky a potřebné výzbroje. Ve stejném roce se také započala výstavba hasičské zbrojnice na návsi, která zde stojí nově opravená a využívána i v současnosti (k roku 2020).

Po jejím dokončení proběhla v obci dne 8. srpna 1926 velká slavnost spojená s posvěcením stříkačky. Akce se zúčastnili také hasiči a občané z blízkých i vzdálených vesnic. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Mše v místní kapli byly běžnou součástí dění v obci, což dosvědčuje i pamětní kniha obce, kde je zmíněno, že i při slavnostním otevření hasičského skladiště proběhlo v kapli ráno slavnostní kázání a svěcení. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Občané si přes těžké období nenechali ujít důvody k radosti a pořádali tak na počest založení sboru i zahradní slavnost. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Obr. 3: Společné foto při slavnostním svěcení nové stříkačky

V roce 1928 proběhlo v obci první velké okrskové cvičení dobrovolných hasičů. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Pamětnice Věra Šilcová (2020) vzpomíná na pravidelné hasičské zábavy, na které se těšila celá obec.

V pamětní knize obce (Státní okresní archiv) je uvedeno, že 28. května 1928 se pořádal první župní hasičský sjezd.

Této akce se tehdy účastnilo i mnoho okolních sborů. V záznamech se píše, že slavnost se zahájila už v 5 hodin ráno a od 7. hodiny již do Sušic přicházeli jednotlivci i skupiny. Je pozoruhodné, že žádná taková akce se nezapočala bez slavnostní mše.

Součástí takového sjezdu bylo i poplachové cvičení a následná *veselice* pro širokou veřejnost v jedné ze zahrad. Občané se na takovou příležitost zvláště připravovali, a dokonce upravovali okolí svých domů. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

2. JARO

2.1 Velikonoční období

Když se postní období pomalu chýlí ke konci a zbývá 7 dnů, které jsou tradičně pojmenovány: Květná neděle, Modré pondělí, Šedivé úterý, Popelčíní středa, Zelený čtvrtek, Velký pátek a Bílá sobota, je běžné udržovat určité zvyklosti. (obecsusice.com)

Dle křesťanské tradice si ve čtvrtek připomínáme zrazení Ježíše Krista Jidášem a jeho zajetí, v pátek nespravedlivý soud a mučednickou smrt na kříži a v sobotu jeho „odpočinutí“ v hrobě. Všechny tyto události jsou smutné, a tak se říká, že kostelní zvony odletěly do Říma a nahrazuje je tzv. *hrkání*.

Místní malí chlapci v čele se staršími v tyto dny obcházejí několikrát denně celou vesnici. Při tom hrkají dřevěnými řehtačkami a trakaři.

Zastavují se u místních křížů a zpívají píseň:

*„My klekání klepeme,
tím památku činíme,
že Kristus Pán za nás umřel
a za nás na kříži pněl.
Smrt svou hořkou podstoupil,
by nás hříšné vykoupil.
Všecky naše nepravosti,
by nás na kříži smyl.
Proto, milý křesťane,
modli se Anděl Páně,
by nám Bůh hříchy odpustil
na přímluvu Marie.“ (Snížek, 2010)*

Obr. 4: Hrkání roku 1993

O Velikonoční neděli, kdy dle křesťanské tradice slavíme zmrtvýchvstání Pána Ježíše, a tedy vítězství nad smrtí, končí půst a je zvykem se zúčastňovat večerní muziky.

I na Slovácku je tradicí, že si muži a chlapci pletou (v současnosti i kupují) dlouhý prut z vrbového proutí zvaný zde nejčastěji *žila* nebo *tatar*. O Velikonočním pondělí mohou beztrestně *vyšlahat* dívky. Dle pohanské tradice by měly být díky tomu plodné, mladé a svěží. Navštěvují se tak partnerky, kamarádky, susedky, spolužačky a příbuzné... Při šlahání odříkává koledník říkačky. (Krist, 1987)

Za odměnu dívka naváže chlapci na konec žily barevnou stužku (často i se svým jménem a daným rokem, např. Věrka S., 2019) a dospělé *šlaháče* pohostí něčím dobrým k jídlu a pohárkem vína či slivovice. Malí nejčastěji dostanou sladkost, kraslici nebo vařené vajíčko v cibulových slupkách (tak získají krásnou přírodní barvu).

2.2 Stavění máje

Stavění máje probíhá, jak se dá z názvu odvodit, 1. května.

Tato tradice má své kořeny již v dobách, kdy na našem území byli první Slované. Jde o pohanský zvyk. (Hubáček, 1952)

Dříve se muži vydali do lesa a uřízli nejvyšší strom, následně jej oklestili a zbavili kůry. Dívky nachystaly barevné pentle, které připevnily na vrchní část májky.

Pod ní byl také zavěšen věnec, který symbolizoval čistotu a panenství dívek z dané vesnice. (Žižková, 2015)

Mnoho mužů pak za vzájemné spolupráce pomocí provazů, žebříku a podpěrných kůlů májku vztyčilo.

V současnosti se na stavění máje podílí obec a každý, kdo má ochotu pomoci.

Tradičním úkolem chlapců z dané vesnice je, aby jim májku přes noc nikdo neukradl. To by bylo pro ně velkou ostudou.

I v současnosti se partičky kluků domlouvají a pokouší se nepozorovaně vplížit k májce a uřezat ji. Májka je obvykle okována železnými pláty. (Žižková, 2015) Ty však nejsou příliš vysoké. Případnou krádež zpomalí, avšak nezastaví. Poctivě se tak májka hlídá, je připraveno posezení, táborák, spoustu pití i jídla. Smích a písňe nedají místním ani spát.

3. LÉTO

3.1 Dětský den

Jednou z letních událostí, na které se těší především ti nejmenší, je Dětský den. Tato akce má v Sušicích již svou tradici.

Školou a žáky z místní školy byla pořádána už v první polovině 20. století. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Žáci se dle místní kroniky seřadili spolu s učiteli před školu a následně do rytmu hudby pochodovali vesnicí. Celá slavnost probíhala na zahradě pana Josefa Kutálka. Děti měly připraveny žertovné scénky a výstupy, které na této slavnosti předvedly.

Zisk z této akce byl použit na výlet na nedaleký hrad Buchlov a jedno z nejnámějších poutních míst Velehrad. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

Tato akce měla děti vést jak k radosti ze života, tak k morálnímu ponaučení.

V současnosti je Dětský den pořádán o víkendu přibližně v druhém týdnu měsíce červen. V porovnání s minulostí nyní již Dětský den nepřipravují tolik samy děti, spíše je akce připravována pro ně sušickými mládežníky, obcí a členy SDH. Děti mají připravenou např. dobrodružnou stezku s jednotlivými stanovišti. Na každém z nich je čeká úkol a odměna. Můžou si také vyzkoušet jízdu na koni nebo poníkovi. Na tuto akci také bývá často pozván komik/klaun, který se stará o zábavu. (obecsusice.com)

3.2 Dožínky

„Hody nebyly, byly dožínky“ vzpomíná paní Šilcová (2020) na své mládí prožité v Sušicích.

Hody tak nebyly jedinou významnou krojovanou akcí v obci, dle záznamů se zdá, že je dokonce dožínky předčily a byly pořádány ještě pravidelněji, a to z jednoho prostého důvodu. Jak konstatuje paní Šilcová (2020), tato akce vyšla mnohem levněji a byla méně náročná na přípravu.

I přesto však měla své velké kouzlo. Lidé oslavovali, že velmi náročnou část roku, kdy dřeli na poli, mají za sebou a mohou se radovat z úrody.

V místní pamětní knize (Státní okresní archiv Uherské Hradiště) z období 20. století je první zmínka o konání dožinek roku 1948, následně pak dle pamětní knihy byly pořádány na přelomu července a srpna i roku 1950, 1956, 1958. Paní Šilcová (2020) pak dále zmiňuje i léta 1969 a 1970. Do současnosti se však žel nedochovaly.

V pořádání těchto akcí nelze nejspíše hledat nějakou systematičnost nebo řád, dle aktuálních možností byly některý rok zrealizovány obě akce, jindy jen samotné dožínky nebo hody.

Vesnicí procházel dožínkový průvod, složený z ženců a žneček (Krist, 1987)). V rukou drželi ozdobené srpy a kosy a jiné nářadí. Dívky měly na sobě oblečené obyčejné *fěrtušky*, *jupky*, bílé zástěrky a šátky uvázané *na babku*.

Byli vybráni hospodáři, tedy manželský pár, kteří byli oblečeni ve slavnostním kroji. Průvod šel dědinou k hospodářově domu, kde je hospodáři přivítali. Předem určený pár (*sekáč* a první *odbíračka*) pronášeli říkání.

Odtud se pokračovalo na hřiště na taneční zábavu se slavnostním ověčeným povozem s koňmi, na kterém jeli hospodáři. Paní Šilcová (2020) vzpomíná, že tento povoz řídil pan Kučerů nebo strýc Mikulíků ze Sušic.

Obr. 5: Dožínky, hospodáři Saibertovi

Paní Šilcová (2020) v rozhovoru také zmiňuje krátkou životní příhodu spojenou právě s dožínkami:

„Když jsem byla ve třetím ročníku, dělala sem zkoušky na prodavačku, tak sem se na zahradě učila a mamka na mě křičela: „Uč se do školy, né básničky!“ . Protože já sem se učila to říkání, abych to říkání věděla.“

Je možná až ironií, že v současnosti mnoho maminek a babiček přemlouvá své děti a vnoučata, aby se do kroje oblekla, zúčastnila se místní akce a pilně nacvičovala tance a písničky. No dříve snad často musely samy děti přemlouvat své rodiče, aby je na hody nebo dožínky pustili.

Důvodem, proč tomu tak je, je jistě i fakt, že mnoho mladých lidí má v současnosti více možností, a tudíž koníčků k výběru, které je naplňují. Již je pak tolik netáhne právě tanec a zpěv v lidových kostýmech.

4. PODZIM – HODY

Může se zdát, že s podzimem všechno tak nějak začíná usínat. Slunce každým dnem pomalu slábne, zelená tráva se proměňuje do zlatova a děti se vrací zpět do školních lavic. Avšak „tvrdé folklorní jádro“ se v Sušicích začíná probouzet. Na stole je první letošní burčák a s ním vrcholí přípravy na nejvíce slavnostní událost celého roku – hody.

Jak uvádí autoři knihy *Na paletě krojů* (2010, str. 78), v této malé obci není v současnosti příležitostí k oblékání slavnostního kroje mnoho, ale přesto se jich několik najde. Jednou z těch nejdůležitějších jsou právě hody.

4.1 O hodech obecně

Slovo hody vyjadřuje výjimečný a významný čas nebo velkou hodinu. (Štajnochr, 2000)

Hody nebyly v minulosti především moravskou záležitostí, jak se může zdát a jak je to dnes všeobecně vnímáno. V Čechách je obdobou „posvícení“ a na Slezsku „krmáš“. Tato akce byla oslavou důležité události, které se účastnili všichni obyvatelé vesnice. (Wikipedie, 2019)

V Čechách se „hody“ slavily z důvodu dostavby a posvěcení kostela/chrámu. Odtud i název „posvícení“. Následující léta se pravidelně slavilo toto výročí. (Tarcalová, 2009)

Navzájem se na tuto slavnost zvali příbuzní z širokého okolí. Společně slavili a hodovali. Nechyběla ani spousta jídla a dobrého pití. (Tarcalová, 2009)

Z těchto definic tedy vyplývá, že šlo o událost, na kterou se všichni těšili a věnovali i samotné přípravě mnoho svého času a úsilí. Na hodech/posvíceních si všichni odpočinuli na čas od práce a starostí a užívali si několik dnů tance a zpěvu.

4.2 Hody na Uherskohradištsku

Pro Moravu a její národopisnou oblast Slovácko jsou hody naprosto typické a jedinečné.

Mezi udržované a velmi známé patří např. hody v regionech jako je Kyjovsko nebo Podluží. (Tarcalová, 2009)

Bezpochyby jsou hody v těchto oblastech krásné a vznešené. I přesto je region Uherskohradištsko v hodové tradici ojedinelý, a to konáním hodů s právem.

První zmínky o konání Slováckých hodů s právem v oblasti Uherskohradištska se datují do konce 19. století. (Tarcalová, 2009)

Úchvatným jevem je fakt, že přetrvávají na mnoha místech dodnes.

Každá vesnice je charakteristická nejen odlišnostmi kroje, tancem nebo různými právy (znak hodů), ale i samotným datem, kdy se hody konají.

Na Uherskohradištsku je zvykem slavit hody nejdříve v srpnu a následně během celého podzimu. (Tarcalová, 2009)

Pokud se v některé vesnici slaví hody, většinou se do jejich názvu uvádí, „o jaké“ hody se jedná. Tedy např. *Císařské hody s právem ve Zlechově*, *Mariánské hody s právem v Sušicích* apod.

Původ těchto názvů nám více přibližuje a objasňuje Tarcalová (2009):

Císařské hody – 3. víkend v říjnu

Císařské hody se i v současnosti slaví v mnoha vesnicích. Za jejich původem stojí sám Josef II. Lidé totiž tehdy slavili, aniž by brali ohled na roční období a potřeby s tím spjaté. Proto císař zavedl jednotné datum, kdy by měly tyto slavnosti probíhat, aniž by ohrozily hospodářskou práci. Jak uvádí Tarcalová (2009) v období třetí neděle v říjnu už byla úroda uschována a nebylo tolik práce, proto bylo toto datum pro hody ideální.

Patronské hody – *Václavské, Mariánské, Martinské, Kateřinské, Michalské...*

Mnoho vesnic však zůstalo u hodových veselí v době svátků svatých. To se dělo především ve vesnicích, které měly velkou faru. Hody se následně slavily v tu neděli, která byla nejbližší patronskému svátku. (Tarcalová, 2009)

Hody republikánské – k oslavám výročí založení první republiky

Hody k příležitosti data vysvěcení kostela

5. HODY V SUŠICÍCH

5.1 Mariánské hody s právem

V Sušicích se v současnosti každoročně slaví Mariánské hody s právem. Tento název dokládají i DVD nahrávky z let 2010, 2011 a 2012.

Nejasnost vyvolává odstavec v knize Hody s právem na Uherskohradištsku (2009), kde je uvedeno, v kterých obcích se hody poslední léta nekonaly a u Sušic je v závorce zmíněno, že by se zde měly konat hody Kateřinské.

Paní Věra Šilcová, rodačka ze Sušic a obnovitelka Slováckých hodů s právem v této vesnici (2020) však uvedla informace na pravou míru. Sdělila, že od roku 2010 se v Sušicích jedná o hody Mariánské. Dále se zmínila, že Slovácké muzeum v Uherském Hradišti určilo termín pro sušické hody na poslední sobotu v měsíci srpnu nebo na první nebo druhou sobotu v měsíci září.

Avšak i přes vcelku brzký termín konání hodů nevychází „hodařům“ vždy teplé počasí. To je však neodrazuje a někdy i v dešti odvážně pokračují dále.

To, že se od hodového veselí nedají místní opravdu odradit vypovídá i zážitek autorky práce z minulých let. *V jednom roce hodová chasa a účastníci večerní hodové zábavy zažili silnou bouři a výpad elektřiny. Což bylo opravdu nepříjemné, jelikož zábava neprobíhala v budově, ale na hřišti pod velkými stany. Prudký déšť narážel do stěn stanů, tudíž na krajní stoly mírně přšelo. Uprostřed bujaré zábavy vypadl proud a světla zhasla. Do pár minut však pohotoví Sušičané uvedli vše zpět do provozu a zábava pokračovala.*

5.1.1 Historie hodů

Záznam o datech konání Slováckých hodů s právem v Sušicích není příliš podrobný.

Knihy Hody s právem na Uherskohradištsku (2009, str. 172) uvádí o historii hodů v Sušicích drobné informace. Dle Tarcalové (2009) je v pamětní knize obce Sušice jedna zmínka o konání hodů v Sušicích, a to z roku 1956. Tehdy je pořádala Osvětová beseda.

V pamětní knize obce (Státní okresní archiv Uherské Hradiště) je však první zmínka o pořádání Slováckých hodů s právem už v roce 1947.

V několika následujících letech se s malými přestávkami konaly i nadále.

Je tedy vidět, že během 1. i 2. světové války, a i v letech bezprostředně po nich, se této místní tradici příliš nedařilo.

Kvůli nedostatku jídla, podprůměrné úrodě, kruté zimě, zákazům shromažďování a dalším tehdejším socioekonomickým podmínkám nejspíš nebylo na pořádání takto nákladné události ani pomyšlení.

Obr. 6: Stárci na hodech (1947)

Autoři knihy *Hody s právem* na Uherskohradištsku se na dalších řádcích pouze stručně zmiňují, že se hody nadále nekonaly, nebo o nich není záznam. Paní V. Šilcová (2020) doplňuje, že stárkami v letech 1956 a letech předešlých mohly být paní Chybíková, Holásková a Říhová.

Sušická chasa se pak v polovině 80. let 20. století účastnila Kateřinských hodů v Huštěnovicích. Tarcalová (2009, str. 172) uvádí, že roku 1989 byl v Huštěnovicích *mladším stárkem* Petr Rudžik ze Sušic.

Je zřejmé, že mladí lidé ze Sušic měli tuto událost velmi oblíbenou. Bylo by jistě škoda nechat ležet ve skříních krásné kroje. A tak když neměli z různých důvodů možnost pořádat vlastní hody, podpořili svou účastí alespoň sousední vesnici.

Paní V. Šilcová (2020) však opět vnáší do této problematiky světlo a upozorňuje na drobnou chybu v knize Slovácké hody s právem na Uherskohradištsku. Mohlo by se tak totiž zdát, že poslední hody před „obnovou“ se v obci konaly roku 1956, to však není dle paní Šilcové (2020) a dostupných audiovizuálních záznamů pravda. V roce 1969 totiž byla ona sama *mladší sušickou stárkou*.

5.1.2 Hody 1969

Paní Šilcová (2020) vzpomíná na tyto hody jako na velkou událost, které se zúčastnila celá vesnice a široké okolí, jelikož od roku 1956 se hody v Sušicích nepořádaly.

Hody proběhly někdy mezi 18. až 20. zářím. (Šilcová, 2020)

Na otázku, jak se tehdy stala stárkou odpovídá paní Šilcová (2020) následujícím příběhem.

„Víš, můj tata byl v Sokole v Sušicích. Jednou měli schůzu. (Předtím se pořádaly každoročně dožínky, a tak si řekli, že by se mohly udělat aj hody.) Došel dom a povídá:

„Sportovci chců mět hody a já sem řekl, že naša Věrka půjde za stárku!“

A tož tak sem se stala stárků.“ (2020)

Sama říká, jak je důležité, aby se stárkování domlouvalo především s rodiči stárků, jelikož jde o věc finančně nákladnou.

Ten rok šli za mladší stárky Věra Šilcová (za svobodna Bičánková, která měla pouhých 17 let) a v páru s ní Stanislav Gabriel. Staršími stárky se stali Antonín Maňásek a Jana Škrabálková. Podstárkem byl Jaroslav Šlechta, současný starosta obce Košíky. (Šilcová, 2020)

Hody probíhaly v mnoha ohledech podobně jako v současnosti, ale i přesto měly několik zásadních odchylek. Jednou z nich je, že členy chasy byli jen muži/chlapci. Jedinými děvčaty v celém průvodu byly pouze tyto dvě stárky. Kvůli tomu se také nenacvičovalo a netančilo žádné taneční pásmo. (Šilcová, 2020)

Průběh hodů můžeme vydedukovat dle dostupné archivní nahrávky z roku 1969.

Hodový průvod prochází na záznamu celou obcí.

Jako první jde podstárek, který drží v ruce vázičku (nejspíš s rozmarýnem) a tančí mužský slovácký tanec verbuňk.

Za ním jdou malé děti v krásných slavnostních krojích. Holčičí dětský kroj vypadá velmi podobně jako slavnostní dívčí. Je zdobený a naškrobený.

Na rozdíl od dospívajících mužů v chase však mají malí chlapci bílé plátěné nohavice a zástěru.

Za dětmi jdou členové dechové kapely z některé okolní vesnice. Také jsou oblečeni v kroji a při průvodu slavnostně hrají známé lidové písničky. Mají na sobě, podobně jako chlapci v průvodu, *bílé nohavice a zástěry*. Dále mají muzikanti oblečenou košili zvanou *sámkovice* a vestu neboli *lajbl*.

Skupina dospívajících mužů, členů chasy, jde v průvodu až za nimi a také tančí. Dále jdou starší, nejspíše ženatí muži v kroji.

A na konci průvodu jde sice poslední, ale neméně důležitá a nejpočetnější skupina, kterou tvoří všichni, kdo se přišli na hodové veselí podívat, tedy občané vesnice, jejich rodiny a známí. Celý průvod má velmi veselou atmosféru, chlapci z chasy tančí verbuňk, nosí s sebou džbány a demižóny s vínem a nabízí je všem kolem.

Ze záběrů je zřejmé, že nejprve vyzvedává podstárek J. Šlechta mladšího stárka S. Gabriela u něj doma v tzv. Nové ulici s celým průvodem. Poté jdou pro mladší stárku V. Bičánkovou, která bydlela podél hlavní silnice. Tu si „vyvolává“ z domu její mladší stárek S. Gabriel. Mladší stárka V. Bičánková vynáší z domu mladší právo. U stárky probíhá občerstvení pro kapelu a chasu. Poté vyzývá mladší stárek mladší stárku k tanci a za doprovodu dechové hudby tancují. Ostatní utvoří kolem nich kruh a drží se za ruce. V rytmu hudby se pomalu posunují „krok sun krok“ dopředu a dozadu. Poté tančí stárce sólo také s rodiči.

Celý průvod se následně vydává pro staršího stárka Antonína Maňáska do ulice Chaloupky. Nadšeně a vesele ho celá chasa vyvolává z domu. Celý průvod je téměř kompletní, zbývá to nejdůležitější, vyzvednout starší stárku společně se starším právem. Nyní tančí sólo starší stárce.

Stárce nesou práva a obě stárky krásné dvoupatrové dorty.

Je opravdu vidět, že si občané i chasa tyto hody užívali a na celém průběhu si dali do nejmenších detailů záležet.

Zajímavostí je, že tento starší stárek později pro sebe a rodinu vybudoval v Sušicích dům, který byl o mnoho let později odkoupen a v současnosti (2020) v něm bydlí autorka této maturitní práce.

5.1.3 Obnovení hodů a hody v Sušicích v současnosti

Poslední hody v obci se tedy konaly roku 1969. Z veselých slavnostních dnů zbyly jen vzpomínky. S takovýmto osudem tak důležité tradice, jako jsou hody, se však nechtěla smířit bývala mladší stárka roku 1969.

Paní Věra Šilcová (2020) popisuje příběh obnovení hodů takto:

„To víš, šla jsem do důchodu a jednou mně můj syn povídá: „Mamko, když jsi doma, obnov hody, když tě to tak baví...“ No a mně to samozřejmě nemusel říkat dvakrát. Ještě večer jsem si k tomu sedla a sepsala seznam mladých děcek, které tehdy v Sušicích bydlely. Šla jsem za Janou Křístkovou, zda by mě v této myšlence podpořila. Ona souhlasila.“

Paní Šilcová (2020) se zmiňuje, že paní Křístková si vzala za své to, aby zjistila přesnou podobu hodů v Sušicích. Navštívila Slovácké muzeum a jiná místa, aby dohledala potřebné prameny. Paní Šilcová zase měla na starost organizaci chasy. Obešla osobně veškerou mládež a oslovila je, zda by se zúčastnili. Zmiňuje, že velký dík při organizaci patří také tehdejší starostce paní Háblové, panu Hoffmanovi a dalším. Příprava hodů byla opravdu poctivá a dala všem spoustu práce.

Obr. 7: Pozvánka na obnovené slovácké hody (2010)

A tak došlo v Sušicích roku 2010 k obnovení Mariánských hodů s právem v čele se staršími stárky Martinem Hamadou a Veronikou Křístkovou a mladšími Lukášem Hubálem a Alenou Vávrovou. Podstárkem byl Martin Vanda s tanečnicí Věrou Kutálkovou. (Snížek, 2010)

5.1.4 Porovnání průběhu hodů roku 1969, 2010 a současnosti

Dle slov paní Šilcové (2020) na rozdíl od naposled konaných hodů záleželo všem na tom, aby součástí chasy nebyli pouze chlápci a stárky, ale také taneční páry. V takovém případě je samozřejmě celá organizace ještě složitější. Dostatečnou dobu před konáním hodů se musí chlápci a děvčata spolu domluvit a rozdělit do párů. Často dochází k tomu, že chybí dívky, jindy zase chlápci. Proto se v současnosti účastní hodového průvodu i přespolní. (Pojem přespolní označuje obyvatele z okolních vesnic.)

Pojmy stárek a stárka označují hlavní vedoucí celé chasy. Úlohou stárka je vyzvednout svou stárku a právo u ní doma s celým hodovým průvodem. Stárka pohostí příchozí a předá právo. Před samotným hodovým víkendem mají stárci za úkol organizaci hodů – zdobením domů, tanečního sálu, obce nebo také zajištění občerstvení... Chasa je skupinou mladých lidí, kteří se účastní hodového veselí v kroji a nacvičují několik týdnů před začátkem hodů v párech společný tanec tzv. *besedu* na hodovou večerní zábavu. Roku 2010 tančilo *besedu* 11 krojovaných párů.

Současná kultura se snaží co nejvíce přiblížit té minulé v mnoha ohledech.

Kupříkladu je běžné, že v tyto dny zabere chasa i s muzikou a přihlížejícími lidmi místní pozemní komunikaci stejně tak, jako tomu bylo dříve, kdy provoz nebyl tolik hustý, jako je nyní.

I přes to, že veškerému modernímu pokroku úplně zabránit nelze a vždy do jisté míry poznamená lidovou tradici (mikrofony na večerní zábavě a mši svaté, reproduktory, kamery, mobily apod.), je hezké a obdivuhodné, že se lidé snaží udržet si původní podobu této slavnosti.

Obr. 8: Taneční páry v krojích (2020)

Díky účasti dívek na hodech je nyní možné, na rozdíl od roku 1969, seřadit celý průvod do párů. Slušivými kroji tak děvčata celý průvod rozzáří.

V současné době probíhají hody v Sušicích přibližně v následujícím časovém rozvrhu. Už v pátek večer celá chasa společně zahájí začátek hodů tradičním *zapalováním hodů*. V některých okolních vesnicích je také zvykem vyzvednout slavnostně práva u žen, které je zdobily, a průvodem je zanést do domů stárek. Poté je společné posezení s vínem, jídlem a zpěvem.

Pro veřejnost hody začínají v sobotu odpoledne hodovou mší svatou u kapličky. Následuje průvod obcí v čele s krojovanými páry v doprovodu dechové hudby. Pokud jsou

v daném roce stárce (některé roky se hody konaly i bez stárků), jde se průvodem k domům stárků a poté společně k obecnímu úřadu, kde se žádá slavnostně o povolení hodů. Před domy stárků i před obecním úřadem jsou všichni přítomní pohostěni vínem, hodovými koláčky a cukrovím. Večer se koná hodová zábava.

V neděli obchází chasa celou obec dům od domu s oběma právy, aby každý občan obce měl možnost je vidět. V ulicích před domy se tančí a zpívá, většina občanů má nachystáno občerstvení a případně i posezení pro chasu, která si ráda odpočine. Občané mají možnost dobrovolně přispět finančním darem do kasičky a chasa zase pohostí občany vínem, které vozí s sebou na ozdobeném dřevěném vozíku.

Obr. 9: Současná podoba slavnostního hodového průvodu (2020)

5.1.5 Starší a mladší právo

Starší právo zůstalo po hodech roku 1969 u paní Šilcové doma. Cituji: „Právo bylo hodně staré, bylo v krabici a my jsme tu dělali přestavbu. Kluci se propadli na komoru a můj manžel se ptal: „Co to tady v té krabici je?“ říkám: „No právo, ale nech to tam. Může se hodit. Kdyby to právo nebylo a náhodou se obnovily hody, to by byla škoda“.
(2020)

A tak roku 2010 opravdu došlo na slova paní Šilcové (2020). Starší právo bylo znovu vyrobeno pomocí paní Váverkové dle staré a už časem zchátralé předlohy.

Mladší právo bylo roku 1969 půjčeno z Kudlovic a také zpět navraceno. Když tedy došlo k obnovení hodů, paní Šilcová (2020) požádala pana Suchoně z Huštěnovic o vyrobení nové šavle.

Právo se skládá z šavle, na které je plátno zdobené vonicemi a rozmarýnem. Rozdíl mezi kudlovickým mladším právem (které bylo do Sušic zapůjčeno) a sušickým je ten, že v Kudlovicích je právo pouze „zelené“ a v Sušicích je více zdobené. Jak říká paní Šilcová (2020): „*Udělalí jsme ho po Sušicku, samozřejmě podle starých fotografií z hodů.*“

Obr. 10: Starší (uprostřed) a mladší (v pravém rohu) právo

6. KROJ

V dnešní době se v Sušicích samozřejmě již kroje na běžné nošení nevyužívají, i přesto je však mnoho těch, kteří mají rádi lidové kroje a sami je vlastní.

Slovácko je proslulé nádhernými pestrými kroji. Velkou raritou je, že se kroje nejen určitých oblastí, ale i jednotlivých vesnic odlišují.

Každý obdivovatel krojů by tak snad na první pohled mohl rozeznat, odkud daný kroj pochází. Dá se přepokládat, že jednotlivé vesničky byly na svůj sváteční kroj právem pyšné a díky němu mohli její obyvatelé jednoduše rozpoznat, zda je na slavnostech někdo cizí z vedlejší vesnice.

V současnosti se mladí i starší lidé oblékají do kroje k různým příležitostem. Což může být například účast na slavnostním průvodu, večerní hodové zábavě, různých folklorních akcích nebo Slováckých slavnostech vína v Uh. Hradišti.

Jak uvádí i autoři knihy *Na paletě krojů*, mnoho účastníků takových akcí má ještě kroj, který nosily i starší generace. (2010) Tedy že daná osoba měla to štěstí a např. dostala kroj po svých prarodičích. Jiní si nechávají šít kroje zcela nové, což je však kvůli náročné práci a těžko dostupným materiálům vcelku finančně nákladná záležitost.

V blízkých městech a vesnicích (např. Uherské Hradiště, Kunovice) probíhají pravidelně burzy krojů, kde mají milovníci tradic možnost sehnat různé součásti kroje. Nejčastěji se zde nakupují *fěrtušky*, mašle, *vlnáky*, *kacabajy*, ale i boty nebo *spodnice*. Za delší čas a při troše štěstí je tak možné poskládat kompletní kroj za nižší cenu než nový.

Osob, které se zabývají právě šitím nebo opravou celých krojů či jejich součástí, je málo a jsou velmi vzácné. Většina dílů kroje se samozřejmě nevyrábí strojově, je tedy nutná práce šikovných švadlen. Každý kousek je tak naprosto originální.

Oficiálních výrobců je ještě méně, a tak se mnozí obracejí na své maminky, babičky, které jsou mnohdy schopné samy zhotovit velkou část kroje. Běžné je i šití dle starých předloh (tedy z fotek).

K takovým umělcům na Slovácku patří kupříkladu paní Věra Hubáčková, která zajišťuje renovaci, opravu a šití krojových rukávů. (Hubáčková, 2020)

Lidé si slavnostních krojů velmi vážili, byl pro ně drahocenným majetkem. Snažili se jej tak uchovat co nejdéle a předávali si jej z generace na generaci společně s radami a tipy, jak nejlépe o daný kroj pečovat. (Hačundová a spol., 2021)

A tak ti, kteří kroje i v současnosti vlastní, se o ně musí důsledně starat. Po každém delším nošení je nezbytně nutné jej dát opět do pořádku, tedy vyprat, naškrobit, vyžehlit a poté bezpečně uložit. Určité součásti, konkrétně boty, je často nutné při uložení vyčpat papírem či jiným materiálem, kvůli tvaru a vlhkosti apod.

6.1 Mužský kroj

Pánský kroj, který má na sobě většina krojovaných na hodech v Sušicích, je určen pro svobodné chlapce. Ti se mohou účastnit hodového veselí jako právoplatní členové chasy, stát se stárkem apod.

Obecně je považován oproti dívčímu za jednodušší, méně zdobný, zato však pohodlnější.

Slavnostní kroj má několik částí. Vrchní část kroje tvoří zejména zdobná košile, zvaná *dudovice* s baňatými rukávci. Košile je samozřejmě bílá, na ramenou bývají přišité žluté výšivky, zvané *nárameníky* s motivem *na kříže*. Žluté patří momentálně k novějšímu typu.

U ornamentů uvnitř těchto výšivek převažuje modrá barva. Dále je tato výšivka i vepředu, na hrudi, kde se nazývá *fajka*, *přednice*.

Kniha Na paletě krojů (2010) dodává přesnější informaci, že při okrajích výšivky je vyšita formička či mřížka podobná *mrštěnce*.

Obr. 11: Mužský kroj

Pod přední výšivkou neboli fajkou může být červená výšivka, která má často květinový vzor. Zajímavostí je, že zde může být uprostřed květinového vzoru vyšit i vlastní monogram. (Dvouletý a spol., 2010)

Konec rukávů je lemován červenou nebo černou výšivkou s květinovými motivy.

Na dudovici je oblékána *kordula*. Ta je stejné tmavé barvy jako kalhoty. Podobného stylu je také tmavé vyšívání na kordule a kalhotách. Kalhoty a kordula tak společně ladí a při pohledu na celý кроj vytvářejí ucelený efekt.

Okraje korduly jsou po celé délce lemovány červenou výšivkou. Kordula se sice nezapíná, je však zdobena zlatými cvočky mírně připomínajícími knoflíky. Z přední části je také kordula vyšívána zlatavou nití.

Další součástí kroje jsou *nohavice*, což jsou kalhoty zhotovené z namodralého soukeného vlákna. Po stranách, dále na zadní části a nad koleny bývá obvykle nenápadné, ale složité vyšívání ve světlejší barvě. Nohavice jsou volně až ležérně několikrát obtočeny koženým vybíjeným řemenem černé barvy s mnoha cvočky ve zlaté barvě. Tyto cvočky tvoří neurčitý ornament. Jedna z nich je při oblékání použita pro provlečení šňůrky nebo stužky, která drží celý opasek.

Nohavice mají přední kapsu/poklopec, ve které je vložen plátěný kapesník. Kapesník může být čistě bílý se světlou dírkovanou výšivkou a bílými kytičkami, nebo má vyšitý červený ornament. Někdy je naškroben a vyžehlen do tvaru varhánku, častěji je však nošen (nejspíše z praktických důvodů) rovně.

Na nohou muži nosí černé boty, které tvarem mohou připomínat gumové holínky. Jsou totiž poměrně vysoké, zakrývají celá lýtka.

Svobodní chlapci na hlavě nosí černou *beranici*. Ta je zdobena umělou *vonickou*, která se skládá z látkových nebo papírových kvítků různých barev, malých zrcádek a bílých perliček. Na beranici je nepřehlédnutelná také typická vytkávaná stuha s květinovými motivy ve tvaru mašle. (Dvouletý a spol., 2010)

Poslední jmenovanou, ale neméně důležitou součástí jsou dva *kosárky*. Kosárek je dlouhé bělostné péro, které se umísťuje na levou stranu ke stužce a vonici. V této oblasti se používá péro kohoutí.

Pro některé oblasti Slovácka je totiž kosárek, někdy zvaný i *kosírka*, symbolem síly svobodného chlapce. Po svatbě bylo zvykem kosárek sundat a uložit jen pro vzpomínky na mládí. (Hačundová a spol., 2021)

Dá se tedy předpokládat, že lidé si v minulosti, i přes velkou úctu ke starším, mládí vážili a vyzdvihovali jeho přednosti. Daný kroj tak symbolizoval nejen charakter regionu, ale i radost a určitý druh svobody mladých lidí alespoň na pár dnů v jinak náročném roce.

6.2 Dívčí kroj

Obecně je známo, že dívky se velmi rády strojí a potrpí si na zdobné oblečení a účesy. Není tomu jinak ani v případě slavnostního dívčího kroje v Sušicích. K tomuto tématu je trefné i známé rčení „*Parádo, trp!*“, a to doslova.

Obr. 12: Dívčí kroj zepředu. Foto autor

Aneb kdo se nikdy neprocházel vesnicí a neprotančil několik slavnostních dnů v tomto dámském kroji, ani netuší, kolik krve a potu tato krásná věc může způsobit.

Není tedy divu, že ve starších dobách byl používán výhradně na speciální příležitosti a nebyl určen k běžnému nošení.

Raritou celého kroje jsou velmi hustě *vra-pené rukávce/baně*. Tyto baně zakončují bohatě naškrobené *kadrle* s krajkami ve tvaru volánů. Zdobí je především dírkovaná výšivka ve tvaru květiny/hvězdy. Nad kadrlemi se přivazuje hedvábná květovaná stuha.

Vrchní část kroje obsahuje, podobně jako u mužského kroje, výšivky. Nárameníky jsou přišité k horní části rukávců. Kolem krku je připevněn obojek lemovaný bílou skládanou krajkou/kadrlí.

Kadrlé je zdobena *katrováním*, což je dírkovaná technika. (Dvouletý, a spol., 2010)

Zpod ní vede až k pasu *přednice*, což je další stejná výšivka s podobnou krajkou po bocích. Výšivky mají barvu ostře žlutou a vnitřní výplně jsou fialové. Nejčastější je vzor *na kroměřížskou růžu* nebo jsou ozdobeny vyšitou formičkou *na leluju*. (Dvouletý a spol., 2010) V dnešní době je vzácností, když se někdo výšivkami zabývá. V Sušicích se vyšívání věnuje paní Věra Šilcová a tato činnost ji velmi naplňuje. Své zkušenosti v této oblasti získala od paní Vojtkové z Traplic, která také vyšívá výšivky ke krojům.

Obr. 13: Dívčí kroj zezadu. Foto autor

Spodní část kroje vypadá na první pohled jako bohatá sukně, skládá se však z mnoha částí, které se na sebe vrství. Objem dodává několik plátěných sukni zvaných *spodnice*, které samozřejmě nejsou vidět.

Zezadu je oblečen tzv. *šorec*, což je černá naskládaná zadní sukně z černého klotu. Ta má ve vrchní části velkou žlutou výšivku. Je velmi náchylná k poškození.

Trendem poslední doby je umísťovat na šorec ještě barevnou hedvábnou květovanou stuhu, tedy tzv. dva *tráčky*. Většinou jsou volně svěšeny dolů až po konec šorce.

Pod vyšíváním se schovává světlá brokátová *kordulka*. Na ní je našitá z přední strany květovaná stuha. Tu lemuje stříbrná porta. Zadní část je ve spodu varhánková. Obvykle je zezadu kordulka čistě světlá, v současnosti si však někteří nechávají na tuto část vyšít např. květiny.

Na rozdíl od pánské kordule se dívčí kordulka zapíná na několik stříbrných knoflíčků.

Nyní přichází ta nejkrásnější část celého dívčího kroje, kterou si, jako jednu z mála, mohou dívky libovolně vybírat, a tou je fěrtúšek. V některých vesnicích je zvykem jej během hodů vyměnit i třikrát nebo čtyřikrát.

Fěrtúšek se váže až jako poslední, jde o hlavní přední sukni. Nejčastěji je tato sukne brokátová všech možných barev, např. meruňková, světle růžová, vínově tmavá, ale i světle zelená, fialová nebo temně modrá. Slavnostní průvod tak díky tomu hýří barvami. Spodní část sukne je zdobena našitou krajkou nebo zlatou či stříbrnou portou.

Vzácnější je pak tzv. *ornát* neboli ornátová sukne ve žluté, tmavě zelené nebo modré barvě. Ten na sobě při slavnosti nejčastěji nosí stárky.

Neodmyslitelnou součástí je hedvábná protkávaná květinová stuha uvázaná kolem pasu. (Dvouletý a spol., 2010)

Na nohou pak dívky nosí černé silonové punčochy a kožené černé šněrovací boty zvané *haklíkovky*. Ty jsou zdobené na zadní a přední straně. Vysoké jsou asi do půli lýtek.

Hlavu zdobí turecký šátek zvaný *turčák*. V jednotlivých vesnicích se liší vázání tohoto šátku. Sušické dívky mají oproti okolním vázáním uzly u uší menší, díky tomu vytváří turčák více kulovitý tvar. Podklad šátku je červený, liší se však vzor, v Sušicích je nejčastější *halúzkový*.

V současnosti při nedělní hodové občůzce nebo během méně slavnostních příležitostí je možné, aby dívky, mimo stárky, vyměnily baňaté rukávce, kordulku a vyšívání za lehkou halenku zvanou *jupku*. Ta je nejčastěji bílá, zdobená krajkami a dlouhá jen do pasu.

6.3 Kroj pro vdané ženy a ženaté muže

Je samozřejmě rozlišováno oblečení pro svobodné dívky a chlapce a pro již vdané ženy a ženaté muže. V dnešní době však může dojít k výjimkám, že má i vdaná žena dívčí kroj. Někteří lidé však na ni mohou i nyní kriticky pohlížet.

Sušice nemají uvedeno v záznamech nějakou konkrétní podobu tohoto kroje, mnoho občanů v průvodu však v současnosti vychází z toho, co si v tomto případě oblékají vesnice okolní, kupříkladu Huštěnovice.

V slavnostním hodovém průvodu se tedy vdaná žena vyskytovat může i se svým dítětem, měla by se však vzdát velkých baňatých rukávců a nahradit je lehkou jupkou nebo tmavou *kacabajkou*, která by se dala vzhledově přirovnat k teplému kožíšku. Ke krku si může připnout límec/obojek s vyšíváním a krajkou.

Na hlavě by měly starší ženy nosit tmavý turecký šátek. (Dvouletý a spol., 2010)

Ženatí muži mohou nosit stejné kalhoty i boty jako mladí muži, avšak bez nažehleného kapesníku.

Nejvíce se však odlišují vrchní části kroje. Na hlavě nosí klobouky, avšak bez kosárků. Naškrobenou bílou košili dudovici vyměňují za méně nápadnou sámkovou košili, zkráceně *sámkovici*. Ta je charakteristická velkou červenou výšivkou, která lemuje knoflíky.

Namísto tmavé kordule oblékají světlý kabátek *lajbl* (Dvouletý a spol., 2010). Ten je s dlouhými rukávy a bez výšivek. Límeček a okraje rukávů má v červené barvě. Z obou stran je zdoben mnoha zlatými knoflíčky.

Otázkou je, proč jsou více zdobné kroje výhradou mladších a svobodných dívek a chlapců. Jakou změnu by přineslo to, že by tomu bylo právě naopak, tedy že by manželé a starší lidé teprve mohli oblékat pestré slavnostní kroje „se vši parádou“?

Můžeme v tom snad hledat důvody naprosto praktické. Pro ženu s dítětem je jistě mnohem jednodušší oblékat jednoduchou jupku než těžké baňaté rukávce.

V případě mužů to však tolik jasné není. Dá se tedy usuzovat, že na manželství a stáří se pohlíželo s úctou, určitým odstupem, ale i s jakousi ztrátou své osobní svobody. Nejspíše se neslušelo, aby se vdaná žena veselila v hodovém průvodu tak, jako mohla mladá děvčata. Krásným krojem se tak možná snažili chlapci zaujmout dívky, a to platilo i naopak, podobně jako páv, který se snaží zapůsobit na samičku pomocí výrazných barev na vějíři ze svých nadocasných per.

7. ZIMA

Zima byla pro lidi dříve více zdrojem starostí o jídlo, teplo a zdraví než potěšením z husté pokrývky sněhu. Přesto však tento čas ozvláštnili společnou zábavou např. v podobě průvodu v maskách nebo slavnostní zabíjačkou.

7.1 Mikuláš

I přesto, že se místní pamětní kniha o mikulášských občůzkách nezmiňuje, jde o tradici tak široko daleko vžitou, že ji nelze nezmínit.

V předvečer svátku svatého Mikuláše obchází členové chasy nebo SDH domácnosti, kde žijí malé děti, v převleku Mikuláše spolu s anděly a čerty.

Dítě by mělo poslušně odříkat naučenou básničku, to však často ze samého strachu odmítá. Mikuláš čte z velké knihy pochvaly, ale i připomínky k danému dítěti.

Podle toho, zda bylo hodné, dostane přidělenou výslužku (sladkosti, ovoce, perníčky...). Jestliže však celý rok příliš zlobilo, čert ho na chvíli sebere do pytle a utíká pryč. Mikulášská skupina je pak také tajně odměněna rodiči za herecký výkon a čas.

7.2 Vánoční čas

Okolo Vánoc se v obci tradičně koná dětská besídka a rozsvěcování vánočního stromu v centru obce.

I v minulosti mysleli lidé v Sušicích na děti z chudších rodin, a tak některá léta byla mezi dětmi ve škole uspořádána sbírka, za kterou byla nakoupena dětem vánoční nadílka v podobě cukroví, sušeného ovoce a ořechů. (Pamětní kniha obce Sušice, Státní okresní archiv Uherské Hradiště)

To bylo pro většinu z nich velkou vzácností, jelikož tehdy neměli přístupné potraviny v takové míře, jako máme dnes.

7.3 Tři králové

Tento svátek připadá každý rok na 6. ledna. Připomíná nám onen biblický příběh, kdy byl narozen Ježíš v chudobě v Betlémě a navštívili jej pohanští mudrci z východu s drahými dary, aby mu vzdali čest jako Zachránci a Králi světa.

V tento den obchází děti v kostýmech králů spolu s dospělými všechny domy ve vsi. Dospělý pak napíše na dveře krátký nápis: „K+M+B a letopočet roku“. Probíhá charitativní tříkrálová sbírka.

Nejspíše je však převlékání do kostýmu zvykem až dnešní doby. Dle knihy Kulturně historická monografie Kudlovic (1952) obcházel blízkou sousední vesnici a psal nápisy rektor.

Po svátku Tří králů začíná období tzv. masopustu.

7.4 Fašank

Název masopust tak trochu klame svým názvem, nejde o dobu půstu, ale naopak o čas veselí mezi dvěma velkými postními obdobími.

V tento čas byly odbývány především svatby, zabíjačky a jiné veselice. (Hubáček, 1952)

Právě na jeho konci, před začátkem postního období, se pravidelně slaví tzv. fašank neboli *končiny, ostatky*.

V Sušicích se tradičně pořádá *fašanková obchůzka*. Místní mají na sobě oblečené různé maskární kostýmy (vojáci, hasiči, pohádkové postavy, raritou je kostým medvěda, babky s nůsí a jiné.)

Ženy smaží domácí koblihy a ty nabodávají spolu se špekem „vojákům“ na šavle.

Obr. 14: Fašank (1986)

Zvykem, který se zde však nedochoval, bylo pochovávání basy na večerní zábavě. Akce probíhala v místní hospodě, která sloužila jako kulturní prostor. (Šilcová, 2020) Všichni předstírali opravdový pohřeb. Smuteční průvod nesl basu (hudební nástroj) na márách, byla pronesena smuteční řeč a určené plačky naříkaly a oplakávaly basu. Paní Šilcová (2020) vzpomíná, že se celý rok sepisovaly jednotlivé „trapasy, prohřešky a drby“, které se pak rýmovaně odříkávaly. Nejčastěji se týkaly milostných zápletek, rvaček, sousedských hádek nebo opileckých zážitků. Pro přítomné to byla velká zábava, ne už tolik pro ty, kterých se to právě osobně týkalo. Pochování basy bylo tedy jakýmsi ukončením zábavy pro dané období a započítím půstu až do Velikonoc.

PRAKTICKÁ ČÁST

V této části maturitní práce demonstruji a detailně popisuji typické činnosti v naší obci spojené se Slováckými hody s právem, a to oblékání slavnostního dívčího kroje a pečení tradičních slováckých koláčků.

8. OBLÉKÁNÍ DÍVČÍHO KROJE

Cílem každé maminky, babičky a všech, kdo každoročně oblékají své dcery a vnučky do krojů, je vystrojit tu nejkrásnější *děvčicu* v celém průvodu.

Ne že by se o tom mluvilo nahlas, ale probíhá jakási nepsaná soutěž o to, která krojovaná dívka má nejhezčí fěrtúšek a spodnice navázané „jako když zastříhne“.

Obléct kroj vyžaduje notnou dávku zkušenosti, trpělivosti a zručnosti. Rozhodně nejde o činnost, která by se podařila každému napoprvé. Je nutné to zkusit a pilovat nedokonalosti. Abychom však mohli začít, potřebujeme znát základní postup.

Dívčí kroj zepředu

Dívčí kroj zezadu

8.1 Část první – boty a šátek

Nejprve se ujistíme, že žádná část kroje není poničená, ale je nažehlená, naškrobená a jednoduše připravena k použití.

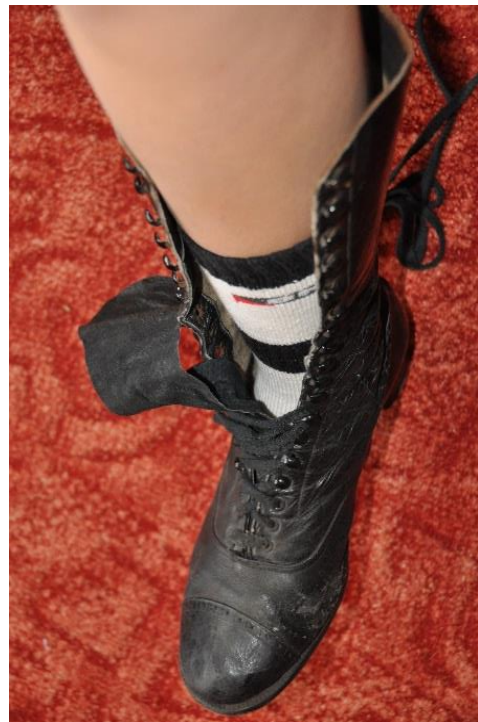
Ještě předtím, než začne samotné vypravování do kroje, daná dívka, která se bude oblékat, by se měla připravit následujícím způsobem. Na vrchní část těla doporučuji pohodlnou sportovní podprsenku světlé barvy, bílý nátělník nebo tričko s kratšími rukávy či rubáš, ten se zde však ke slavnostním krojům příliš nenosí, jelikož je pod sukněmi vidět a mírně zavazí.

Na spodní část těla si dívka obleče černé silonky a nejlépe tlusté a vysoké ponožky. Přes silonky je možné natáhnout ještě další bílé krajkové kalhotky na ozdobu.

Nyní však již k obuvi. Z krojových dámských bot, zvaných *haklíkovky*, vyjmeme vycpávky (např. noviny) a nasuneme na chodidlo. Boty si zpravidla šněruje ten, kdo je má na noze.

Obr. 1: Haklíkovky

Obr. 2: Obouvání - 1

Pro lepší efekt je dobré boty řádně vyleštit. Nohu si dívka opře patou do země a snaží se dorovnat jazyk tak, aby nebyl příliš vysoko, ale aby ani nekončil dříve než bota.

Šňůrky se šněrují do kříže a pevněji utahují, avšak tak, abychom se v botách cítili v rámci možností pohodlně a jistě.

Obr. 3: Obouvání - 2

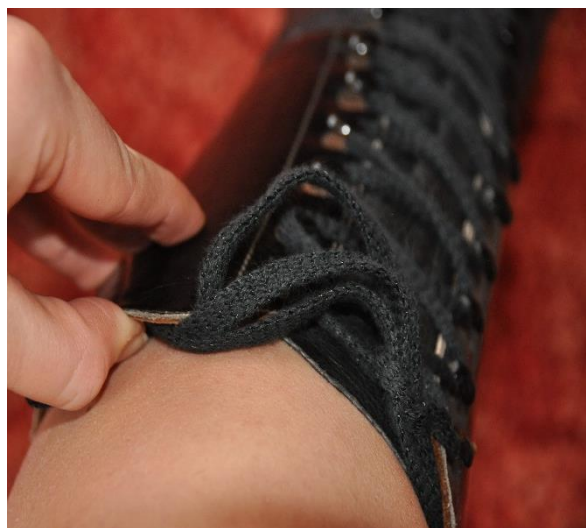

Obr. 4: Obouvání - 3

Na konci se uváže mašle a zastrčí pod okraj boty, aby nebyla vidět.

Obr. 5: Obouvání - 4

Obr. 6: Obouvání - 5

Pokud má dívka delší vlasy, splete je do copu. Kratší vlasy je dobré sepnout sponkami, aby netrčely z šátku ven.

Na hlavě se dále nosí tzv. *turčák* čili turecký šátek. Lidí, kteří jej umí vázat, není mnoho, a tak se často hromadně navazuje dopředu již den nebo dva před slavností.

Obr. 7: Turecký šátek (halúzkový vzor)

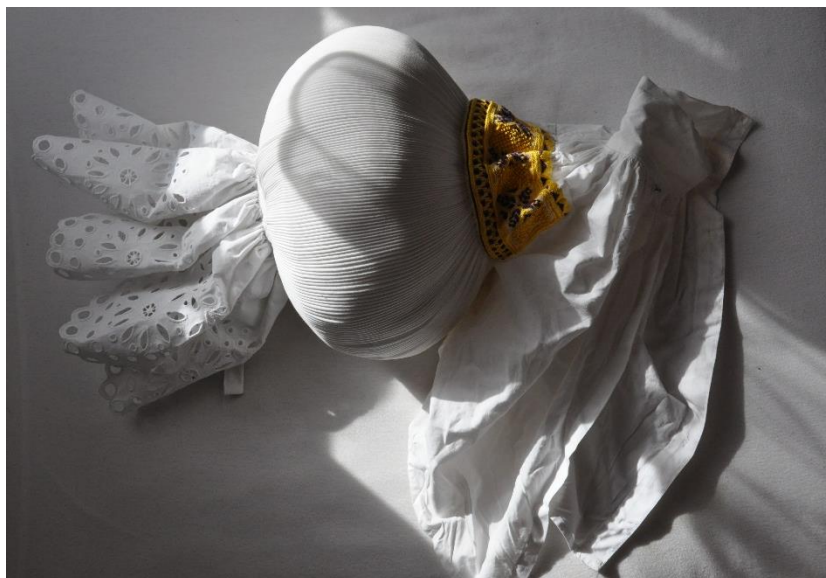

Obr. 8: Turčák

8.2 Část druhá – rukávce

Nyní je vše předpřipraveno a můžeme se vrhnout na hlavní části celého oblékání.

Začneme s rukávci. Každá *baně* je spolu s *kadrlemi*, výšivkou a půlkou košile jednotlivým kusem (Obr. 9).

Obr. 9: Baně

Obr. 10: Kordulka

Dokud jsou baně ještě oddělené, rozepneme *brokátovou kordulku* a provlečeme jejím rukávem košili (Obr. 11), která je připevněna k bani. Obě části už jen jednoduše knoflíky spojíme v jednu (Obr. 12).

Obr. 11: Provlečená baně s kordulkou

Obr. 12: Zapínání knoflíků 1

Vzniknou nám tak takovéto krásné rukávce (Obr. 13). Vyšívání na ramenou se poté ještě přišívá napevno ke kordulce. Díky tomu baně lépe drží a nesjíždí i s vyšíváním dolů.

Obr. 13: Rukávce/baně

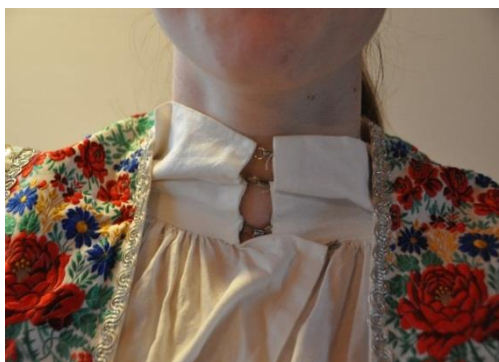
Rukávce pomůžeme dívce navléct, jelikož jsou poměrně těžké (Obr. 14). Nyní jim potřebujeme dát správný tvar (Obr. 15) a to následovně. Jednoduše zapneme límeček u krku (viz Obr.16) a obě části košile přeložíme přes sebe, aby nebyla vidět spodní halenka.

Obr. 14: Rozepnuté rukávce na postavě

Obr. 15: Zapnuté rukávce

Obr. 16: Límeček

Nyní nám ještě zbývá zapnout knoflíčky na kordulce, jak můžeme vidět na obrázku 17, a upevnit k paži baně pomocí látkové šňůrky, která z nich visí. V tomto případě platí, že čím utahujeme více, tím lépe, samozřejmě s ohledem na člověka, kterého do kroje oblékáme. Viz Obr. 18.

Obr. 17: Zapínání knoflíků 2

Obr. 18: Uvázaná baně

8.3 Část třetí – spodnice, fěrtúšek a šorec

Nyní potřebujeme alespoň čtyři bílé plátěné spodnice. Jsou většinou očíslované, pokud ne, vezmeme jako první tu nejkratší z nich. Rubem dovnitř ji zezadu obmotáme kolem pasu (nebo i nad pas) a pevně provázkem, který je jejich součástí, utáhneme a zavážeme na mašličku.

Obr. 19: Spodnice

Takto pokračujeme i s ostatními spodnicemi, vrstvíme je a pouze střídáme vázání zezadu a zepředu.

Ač může působit tato část jednoduše, je nejvíce komplikovaná a v mnoha ohledech záludná. Neustále bychom si měli hlídat, zda jsou všechny spodnice přesně zarovnané a některá nám zespodu netrčí.

Obr. 20: Vázání spodnice zepředu

Obr. 21: Spínací špendlík

Pokud plánujeme být v kroji delší čas, např. pokud v něm budeme tancovat, je lépe upevnit jednotlivé spodnice k sobě pomocí spínacího špendlíku (Obr. 21).

Než navážeme poslední spodnici, na moment se zastavíme. Na řadu přichází skládaný černý šorec s mašlemi. Měli bychom s ním zacházet zvlášť opatrně, aby se neponičil.

Obr. 22: Šorec

Obr. 23: Upevnění šorce

Šorec rozprostřeme do stran na zadní spodnici. Z šorce vedou čtyři šňůrky, jeden pár je uprostřed a druhý po krajích. Uchopíme nejprve ty prostřední a uvážeme do pasu. Poté vezmeme ty krajní a zavážeme na mašličku zhruba uprostřed přední spodnice, podobně jako na obrázku 23.

Obě mašličky ještě připevníme spínacími špendlíky ke spodnici.

Nyní si již můžeme vzít poslední spodnici a navážeme ji z přední strany. (Obr. 24)

Už dopředu bychom si to měli propočítat tak, aby vycházelo, že poslední spodnice bude vázána zepředu.

Jednou z mých nejoblíbenějších součástí je zdobivý fěrtúšek. Ten rozprostřeme přes přední spodnici, zavážeme na mašli a dolní strany upevníme opět špendlíkem.

Obr. 24: Šorec s přední spodnicí

Obr. 25: Meruňkový brokátový fěrtúšek

Obr. 26: Fěrtúšek na postavě

8.4 Část čtvrtá – mašle a vyšívání

Závěrečnou „třešničkou na dortu“ jsou krásné květované mašle a vyšívání.

Obr. 27: Přednice 1

Obr. 28: Obojek 1

Obr. 30: Mašle k baním

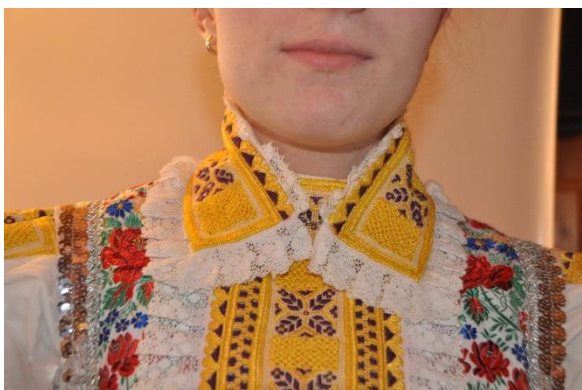

Obr. 29: Mašle do pasu

Přednici umístíme na hrud', zavážeme za krk a obojek připneme kolem krku tak jako na obrázku 31.

Obr. 31: Přednice 2

Obr. 32: Obojek 2

Přednici i obojek upevníme špendlíky, aby se např. kvůli větru nenadzvedávali. (Obr. 33 a 34)

Obr. 33: Připevňená přednice

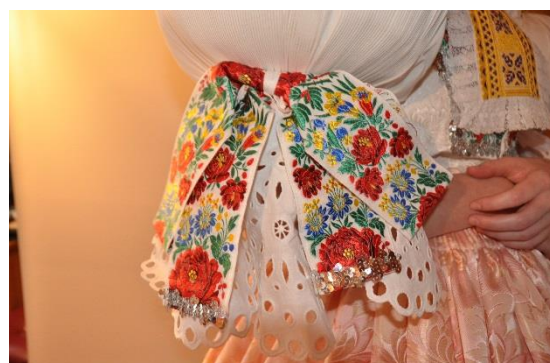

Obr. 34: Připevňený obojek

Mašle umístíme pod *baně* na *kadrle* a zavážeme. (Obr. 35 a 36)

Obr. 35: Uvázaná mašle pod baní

Obr. 36: Mašle z boku

Ještě nám zbývá uvázat krásnou vyšívanou mašli. Je vcelku dlouhá, a tak si můžeme pomoci tím, že si stoupneme až do vzdálenosti, kde mašle končí (stejně jako na obrázku 37). Vyrovnáme tak délky mnohem snadněji. Pak po stužce přeručkujeme až ke kroji a uvážeme velkou mašli. (Obr. 38)

Obě její strany by měly být stejně dlouhé a konce by neměly přechuhovat přes fěrtúšek. (Obr. 39)

Obr. 37: Vázání mašle 1

Obr. 39: Uvázaná mašle

Obr. 38: Vázání mašle 2

Nyní už jen překontrolujeme, zda opravdu vše drží, např. jestli netrčí spodnice a můžeme dívku vyslat do hodového průvodu.

9. PEČENÍ TRADIČNÍCH SLOVÁCKÝCH KOLÁČKŮ

Domy stárků jsou už nazdobené a spodnice děvčic naškrobené. Do džbánů se stáčí víno a vesnicí zní krásné lidové písně, přípravy na hodové veselí vrcholí. Ač by se mohlo zdát, že je vše připraveno, právě teď mají místní hospodyňky nejvíce napilno. Neodmyslitelnou součástí folkloru, hodů, svateb, rodinných oslav, křtin, ale i smutečních tracht jsou totiž slovácké koláčky.

Na hodech je zvykem, že rodina stárků připraví pohoštění a nabízí ho u svého domu všem, kdo se přijdou podívat. A věřte tomu, že na takové akci je spotřeba koláčků opravdu veliká.

Pečení těchto koláčků je doménou především zkušených pekařek a hospodyň. A tak jsem se zeptala sama sebe, zda to dokáže i laik, jako jsem já.

Pustila jsem se do této výzvy a nyní se v této části práce s vámi mohu podělit o to, jak upéct výtečné Slovácké koláčky.

Obr. 1: Slovácké koláčky

9.1 Recept

Všechny ingredience by měly být pokojové teploty. Doporučuji si je tedy asi jednu hodinu předem vyndat z lednice.

Těsto:

Zhruba na 100 koláčků potřebujeme:

300 g hladké mouky

300 g polohrubé mouky

špetku soli

100 g moučkového cukru

kostku kvasnic

250 mléka

3 žloutky a 1 celé vejce

150 ml oleje

Obr. 2: Ingredience na těsto

Obr. 3: Zadělávání těsta

- Do mísy prosejeme mouku a uděláme v ní lžičkou důlek.
- Do důlku nasypeme připravený cukr a rozdrobíme kostku kvasnic.
- To celé zalijeme mlékem.
- Mísu zakryjeme utěrkou a necháme vzejít kvásek, to trvá zhruba 15–30 min.

Obr. 4: Kvásek

- Až nám kvásek vzejde, přidáme vejce, olej a nakonec i špetku soli.
- Aby nám těsto lépe nakynulo, můžeme přidat několik kapek citronu.

Obr. 5: Vymíchávání těsta

- Dohládka vymícháme těsto a dáme na hodinu a půl kynout, dokud nám těsto výrazně nezvětší objem.

Tvarohová náplň:

Potřebujeme:

750 g tvarohu (hrudkovitý)

100 g krystalového cukru

4 vanilkové cukry

100 g rozinek namočených v rumu

Obr. 6: Ingredience na náplň

Obr. 7: Tvarohová náplň

- Tvaroh, cukr i rozinky smícháme a rukama zpracujeme do celistvé hmoty

Obr. 8: Švestková povidla

- Dále si předpřipravíme povidla.
- Pokud jsou příliš tekutá, můžeme je zahustit pudinkem, aby se nám později neroztekla po celém koláčku.

Posypka:

Obr. 9: Ingredience na posypku

- 250 g hladké mouky
- 125 g másla
- 125 g moučkového cukru
- 1 vanilkový cukr
- 1 žloutek

Mouku, máslo, cukr i žloutek dáme do větší mísy a jemně promneme.

Koláčky:

Obr. 10: Nakynuté těsto

Obr. 11: Tvaroh na vyváleném těstě

- Nakynuté těsto předěláme na pomoučený vál a rozdělíme na několik částí.
- Každý bochánek vyválíme a rádélkem vykrájíme čtverečky.
- Do každého čtverečku posadíme kuličku tvarohové náplně.
- Kuličku tvarohu zabalíme do těsta, zakulatíme dlaněmi a položíme spojem dolů.

Obr. 12: Zdobení koláčků povidly

- V každém koláčku vytvoříme důlek, například pomocí ostřejšího vrcholu vejce (špičky).
- Do důlků dáme švestková povidla.
- Koláčky necháme ještě vykynout.

Obr. 13: Potírání vejcem

Obr. 14: Vykynuté koláčky s posypkou

- Nyní nám ještě zbývá každý jednotlivý koláček potřít pomocí mašlovačky rozšlehaným vejcem.
- Nakonec přijde posypka, kterou lehce přitlačíme ke koláčku dlaní, aby neopadala. Umístíme na plech a pečeme 20 min při 200 °C.

Obr. 15: Potírání máslem s rumem

Obr. 16: Upečené koláčky

- Po vytažení z trouby každý koláček potřeme máslem s rumem a po vychladnutí můžeme podávat.

ZÁVĚR

Ať už pocházíte z Čech nebo Moravy, věřím, že když se řekne „Slovácko“, představíte si přinejmenším zpěv, cimbál nebo lidové kroje. Pokud se však řekne „obec na Slovácku“, pevně doufám, že se vám po přečtení této práce vybaví už i Sušice.

Tato maturitní práce na téma „Lidové tradice v obci Sušice“ měla za cíl v teoretické části vytvořit materiál, který by popisoval jednotlivé události v obci, a to především z pohledu historie. Cílem bylo zjistit, jaké akce se zde dříve konaly, které se uchovaly dodnes a zda došlo k nějakým změnám během času. Velká část práce také měla být věnována hodům a krojům.

V praktické části bylo cílem napsat metodický materiál na téma Oblékání dívčího slavnostního kroje a Pečení tradičních slováckých koláčků.

Ač nám historické dokumenty z minulosti odhalují jen drobné střípky, můžeme v nich jasně vidět, že Sušice jsou skrz naskrz prochnuty různými lidovými tradicemi.

I přes počáteční nízký počet historických pramenů se nakonec v této práci podařilo, díky pamětnici, starým videozáznamům a pamětní knize obce Sušice vytvořit přehled jednotlivých událostí během ročních období. Dále např. souhrnný popis historie hodů, jejich změn v posledních letech apod.

Bylo zjištěno, že se v obci konaly nejen hody, ale i dožínky a jiné akce.

Tato práce také odhalila drobné nepřesnosti v určitých oficiálních knihách pojednávajících o Sušicích. Jiné informace z těchto zdrojů byly doplněny nebo podrobněji rozepsány.

V praktické části byly vytvořeny dva metodické materiály. Ty jsou tematicky úzce propojeny a dokreslují představu o skutečnostech, které jsou probírány v teoretické části.

Nejprve byl zpracován podrobný materiál, který popisuje krok za krokem oblékání do místního dívčího slavnostního kroje. Kroj jsem sama modelce oblékala a postup fotograficky zdokumentovala. Celý proces oblékání jsem pak rozdělila na jednotlivé části a převedla do textové podoby doplněné obrázky.

Pečení koláčků pro mě bylo premiérou, a tak jsem sesbírala rady a tipy zkušených pekařek ze Slovácka. Celý proces jsem opět detailně nafotila, a to v lehkém dívčím kroji, abych se trochu více přiblížila hospodyňkám z let minulých.

Věřím, že metodické materiály naplní svůj význam a pomohou milovníkům Slovácka přiblížit se místním tradicím.

ZDROJE

DR. HUBÁČEK, Josef. Kulturně historická monografie KUDLOVIC a vlastivěda Napajedelska. Uherské Hradiště, 1952.

DVOULETÝ, Michal. Na paletě krojů: slovácké slavnosti vína a otevřených památek Uherské Hradiště. Uherské Hradiště: Nadace Děti-kultura-sport, 2010. ISBN 978-80-254-7930-8.

Folklor a tradice - Zajímavosti. Folklor a tradice - Folklor a tradice [online]. Copyright © Malovaný kraj, Záhorské muzeum [cit. 18.01.2021]. Dostupné z: <http://www.folkloratradice.cz/lidovy-kroj-podluzi/zajimavosti>

Historie - Oficiální stránka obce Sušice. Obec Sušice - Oficiální stránka obce Sušice [online]. Copyright © 2020 [cit. 24.11.2020]. Dostupné z: <https://www.obecsusice.com/obec-1/historie/>

KRIST, Jan Miroslav. Živá tradice lidových zvyků na Uherskohradištsku: pro potřebu kroužků, skupin a souborů LPT. Uherské Hradiště: Okresní osvětový dům, 1967.

Státní okresní archiv Uherské Hradiště, pamětní kniha obce Sušice – rukopis, uloženo

Nářečí - Češtinaveslovníku.cz. Češtinaveslovníku.cz - internetový slovník češtinářských / literárních pojmů [online]. Copyright © 2019 [cit. 24.11.2020]. Dostupné z: <https://www.cestinaveslovníku.cz/nareci/>

Slovník nářečí českého jazyka: Věda kolem nás pro všední den. Praha: Středisko společných činností AV ČR, 2016. ISBN 2464-6245.

TARCALOVÁ, Ludmila. Hody s právem na Uherskohradištsku. V Uherském Hradišti: Slovácké muzeum, 2008. ISBN 978-80-86185-69-9.

Symboly obce - Oficiální stránka obce Sušice. Obec Sušice - Oficiální stránka obce Sušice [online]. Copyright © 2020 [cit. 24.11.2020]. Dostupné z: <https://www.obecsusice.com/obec-1/symboly-obce/>

UH. UH [online]. Dostupné z: <http://www.uh.hradiste.cz/index.php?AKCE=SLOVACKO&ID=SLOVNIK>

Věra Hubáčková Kroje. Věra Hubáčková Kroje [online]. Dostupné z: <http://www.vhkroje.cz/>

Další použité zdroje:

Křístek, Miroslav. Sušice ve filmu 1. audiovizuální záznam z let 1965. [DVD]. Rok zpracování DVD neznámý.

Křístek, Miroslav. Sušice ve filmu 2. audiovizuální záznam z let 1969. [DVD]. Rok zpracování DVD neznámý.

Osobní rozhovor s Věrou Šilcovou ze dne 11.10.2020

Prokeš, M. Hody Sušice. [DVD]. 2011

Seznam zdrojů ilustrací:

- AUTOR NEUVEDEN. *Fašank (1986)* (foto). Obec Sušice [online]. 30. 6. 2015 [cit. 14.2.2021]. Dostupné z: <https://www.obecsusice.com/organizace/hasici/fotky-kulturni-deni-v-obci/fasank/jak-to-bylo-driv-5cs.html#&gid=1&pid=9>
- AUTOR NEUVEDEN. *Společné foto při slavnostním svěcení stříkačky* (foto). Obec Sušice [online]. 30.6.2015 [cit. 14.2.2021]. Dostupné z: <https://www.obecsusice.com/organizace/hasici/fotky-kulturni-deni-v-obci/fasank/jak-to-bylo-driv-5cs.html>
- PROKEŠ, Jan. *Pomník obětem 1. a 2. světové války* (foto). Sušice 2009. [online]. [Cit.14.2.2021]. Dostupné z: https://obecsusice.rajce.idnes.cz/Histiricke_pamatky_v_Susicich/879885905
- RUDŽIK, Petr. *Kaple P. Marie v centru Sušic* (foto). Kalendář Sušice 2021
- RUDŽIK, Petr. *Hrkání roku 1993* (foto). Kalendář Sušice 2021
- RUDŽIK, Petr. *Dožínky, hospodáři Sabertovi* (foto). Kalendář Sušice 2021
- RUDŽIK, Petr. *Stárci na hodech (1947)* (foto). Kalendář Sušice 2021
- STUDENÝ, Radovan. *Pozvánka na obnovené Slovácké hody* (foto). Sušice 2010. Dostupné z: DVD Mariánské hody s právem – Sušice, září 2010.
- STUDENÝ, Radovan. *Starší (uprostřed) a mladší (v pravém rohu) právo* (foto). Sušice 2010. Dostupné z: DVD Mariánské hody s právem – Sušice, září 2010.
- SKALIČKA, Zdeněk. *Taneční páry v krojích* (foto). Slovácký deník: Deník region [online]. 6.9.2020 [cit. 14.2.2021]. Dostupné z: <https://slovacky.denik.cz/galerie/susicke-hody.html?photo=38&back=2775391103-2755-62>
- SKALIČKA, Zdeněk. *Současná podoba slavnostního hodového průvodu* (foto). Slovácký deník: Deník region [online]. 6.9.2020 [cit. 14.2.2021]. Dostupné z: <https://slovacky.denik.cz/galerie/susicke-hody.html?back=2775391103-2755-62&photo=28>
- ŠIMEK, Míra. *Mušský kroj* (foto). Sušice 2013. [online]. [cit. 41.2.2021]. Dostupné z: https://obecsusice.rajce.idnes.cz/Hody_2013/707457943

SEZNAM PŘÍLOH

Teoretická část

Obr. 1: Pomník obětem 1. a 2. světové války.....	str. 8
Obr. 2: Kaple P. Marie v centru Sušic	str. 9
Obr. 3: Společné foto při slavnostním svěcení nové stříkačky	str. 12
Obr. 4: Hrkání roku 1993	str. 15
Obr. 5: Dožínky, hospodáři Saibertovi	str. 18
Obr. 6: Stárci na hodech (1947)	str. 23
Obr. 7: Pozvánka na obnovené Slovácké hody (2010)	str. 27
Obr. 8: Taneční páry v krojích (2020)	str. 28
Obr. 9: Současná podoba slavnostního hodového průvodu (2020)	str. 29
Obr. 10: Starší (uprostřed) a mladší (v pravém rohu) právo	str. 30
Obr. 11: Mužský kroj (Jan Fojtášek).....	str. 32
Obr. 12: Dívčí kroj zepředu. Foto autor.....	str. 34
Obr. 13: Dívčí kroj zezadu. Foto autor.....	str. 35
Obr. 14: Fašank (1986).....	str. 39

Praktická část

Oblékání dívčího kroje

Dívčí kroj zepředu.....	str. 41
Dívčí kroj zezadu.....	str. 41
Obr. 1: Haklíkovky.....	str. 42
Obr. 2: Obouvání 1.....	str. 42
Obr. 3: Obouvání 2.....	str. 43
Obr. 4: Obouvání 3.....	str. 43
Obr. 5: Obouvání 4.....	str. 43
Obr. 6: Obouvání 5.....	str. 43
Obr. 7: Turecký šátek (halúzkový vzor).....	str. 44
Obr. 8: Turčák.....	str. 44
Obr. 9: Baně.....	str. 44

Obr. 10: Kordulka.....	str. 45
Obr. 11: Provlečená baně s kordulkou.....	str. 45
Obr. 12: Zapínání knoflíků 1.....	str. 45
Obr. 13: Rukávce/baně.....	str. 46
Obr. 14: Rozepnuté rukávce na postavě.....	str. 46
Obr. 15: Zapnuté rukávce.....	str. 46
Obr. 16: Límeček.....	str. 46
Obr. 17: Zapínání knoflíků 2.....	str. 47
Obr. 18: Uvázaná baně.....	str. 47
Obr. 19: Spodnice.....	str. 47
Obr. 20: Vázání spodnice zepředu.....	str. 48
Obr. 21: Spínací špendlík.....	str. 48
Obr. 22: Šorec.....	str. 48
Obr. 23: Upevnění šorce.....	str. 49
Obr. 24: Šorec s přední spodnicí.....	str. 49
Obr. 25: Meruňkový brokátový fěrtúšek.....	str. 49
Obr. 26: Fěrtúšek na postavě.....	str. 49
Obr. 27: Přednice 1.....	str. 50
Obr. 28: Obojek 1.....	str. 50
Obr. 29: Mašle do pasu.....	str. 50
Obr. 30: Mašle k baním.....	str. 50
Obr. 31: Přednice 2.....	str. 51
Obr. 32: Obojek 2.....	str. 51
Obr. 33: Připevněná přednice.....	str. 51
Obr. 34: Připevněný obojek.....	str. 51
Obr. 35: Uvázaná mašle pod baní.....	str. 51
Obr. 36: Mašle z boku.....	str. 51
Obr. 37: Vázání mašle 1.....	str. 52
Obr. 38: Vázání mašle 2.....	str. 52

Obr. 39: Uvázaná mašle.....	str. 52
<i>Pečení tradičních slováckých koláčků</i>	
Obr. 1: Slovácké koláčky.....	str. 53
Obr. 2: Ingredience na těsto.....	str. 54
Obr. 3: Zadělování kvásku.....	str. 54
Obr. 4: Kvásek.....	str. 55
Obr. 5: Vymíchávání těsta.....	str. 55
Obr. 6: Ingredience na náplň.....	str. 55
Obr. 7: Tvarohová náplň.....	str. 56
Obr. 8: Švestková povidla.....	str. 56
Obr. 9: Ingredience na posypku.....	str. 56
Obr. 10: Nakynuté těsto.....	str. 57
Obr. 11: Tvaroh na vyváleném těstě.....	str. 57
Obr. 12: Zdobení koláčků povidly.....	str. 57
Obr. 13: Potírání vejcem.....	str. 58
Obr. 14: Vykyнутé koláčky s posypkou.....	str. 58
Obr. 15: Potírání máslem s rumem.....	str. 58
Obr. 16: Upečené koláčky.....	str. 58